

Musik i vårens tid

Körsång från Renässansen med Cantica Nova

Söndag 18/5
kl.18.00
i Götlunda kyrka

Ledare:
Else-Marie Meier

www.canticanova.se

Renässansmusiken, ca 1450-1600.

Flerstämmig sång i parallella tonarter, s.k. *monofoni*, började växa fram på 800-talet för att senare under medeltiden utvecklas till *polyfoni* där varje stämma gavs lika värde och inte nödvändigtvis framfördes parallellt med övriga. Traktaten *Ars Nova*, ett musikteoretiskt verk, som utgavs av Philip av Vitry 1322 bidrog till utvecklingen av olika musikstilar vid sidan om den kyrkliga musiken. De ”nederländska skolorna” bildade grogrunden för polyfonins utveckling under renässansen och kröntes av den s.k. *Palestrina-stilen*.

Det tridentiska kyrkomötet 1545-1563 ville bannlysa den överlastade polyfonin från gudstjänsten, men efter att som exempel ha avlyssnat Palestrinas nykomponerade ”Missa Papae Marcelli” avstod man från förbudet!

1400-talet var även ett stort århundrade för dansens utveckling och mycket av musiken från den här tiden är dansant. Under 1500-talet utvecklades madrigalen, ursprungligen från Italien (Venedig) med lyrik på folkspråk och ackompanjemang på ex-vis stränginstrument, i början enkel 2-stämmig senare 4-6-stämmig, melodiskt, rytmiskt och kontrapunktiskt alltmer raffinerad.

Den spreds med översättningar runt Europa, till Frankrike som ursprunglig ”chanson”, till England som särskilt omhuldade den och utvecklade den via sina skickligaste poeter och komponister.

Under medeltiden användes för nedteckning av musik föregångare till dagens notskrift, som gradvis utvecklades med linjer och anvisning av rytmer. Detta programs omslag visar ett utvecklingssteg mellan koral- och mensuralnotskrift. På 1600-talet var det system med taktstreck och notvärden som vi använder än idag färdigutvecklat.

Kören Cantica Nova

ombildades av sångarna ur Örebro Konserthuskör, vintern 2004/2005. Just nu har kören ca 15 medlemmar, dock är inte alla aktiva denna termin. Körledare är Else-Marie Meier som även sjunger alt.

En Cantica är en av kyrkans äldsta sånger, vid den här tiden utövades körmusik nästan uteslutande i kyrkan. Cantica Nova får därför symbolisera körens omorientering mot tidig musik.

Vid dagens konsert medverkar:

Sopran

Barbro Andersson

Lisa Avdic

Julia Hammarström

Johanna Meier Kjellström

René Ojeda

Alt

Sara Berg

Inita Hevlér

Else-Marie Meier

Tenor

Roland Blom

Bas

Göran Grimberger

Program

* Ave Maria	<i>Tomás Luis de Victoria</i>
* Aleph. Ego Vir	<i>D:o</i>
* O Lord, in Thee is all my trust	<i>Thomas Tallis</i>
* Ave Maria (Motet)	<i>Josquin Des Prez</i>
* Canzonette nr. 1	<i>Claudio Monteverdi</i>
* Come again	<i>John Dowland</i>
* Flow my tears	<i>D:o</i>
* Can she excuse my wrongs	<i>D:o</i>
* Fine knacks for ladies	<i>D:o</i>

Tonsättarna

Josquin Des Prez (1440-1521).

Flamländare, antas vara född i Burgund i dagens Belgien. Som ung var han sångare i katedralen i Milano senare i den påvliga kören i Vatikanstaten. Under ca 30 år var han i tjänst hos kardinalen Ascanio Sforza. Han är välkänd för eftervärlden för sina många, främst kyrkomusikaliska, kompositioner, men var även vida berömd i Europa under sin livstid eftersom han reste mycket, främst i Italien och Frankrike. Bland annat skrev Martin Luther om des Prez: ”*Josquin är noternas mästare som måste uttrycka hans önskan - andra koralkompositörer måste göra vad noterna diktarar.*” Des Prez' musikaliska stil var i flera avseenden normbildande i över hundra år.

Thomas Tallis (1505-1585)

var en engelsk kompositör och kyrkomusiker. Hans blomstringstid som kyrkomusiker och komponist ägde rum under det i England stundtals mycket turbulenta 1500-talet. I antologier av engelsk kyrkomusik intar han en betydande plats och räknas bland de främsta av landets tidiga tonsättare.

Tomás Luis de Victoria (1548 – 1611).

Spansk tonsättare, organist och präst. Studerade i Rom för den berömde Palestrina, först till organist och senare till präst. Arbetade som organist i flera olika kyrkor i Rom och efter sin prästvigning 1575 som präst. Skrev enbart kyrkomusik. Han anses vara den sista stora representanten för "polifonia española".

John Dowland (1563 – 1626).

En av sin tids främsta lutenister och sångare. Född i England (möjligen Irland) sändes han tidigt till Paris som ambassadör där han konverterade till katolicism, vilket förhindrade hans annars självklara plats vid engelska hovet som under Elisabeth I bekände sig till protestantismen. Efter att några år ha verkat hos kung Kristian IV av Danmark återvände han till England och kung John I:s hov som lutspelare. Hans verk spelas flitigt av dagens lutenister.

Claudio Monteverdi (1567 – 1643).

Född i Cremona i norra Italien började han tidigt komponera och skriva texter. Redan 15-årig gav han ut den första av sina så småningom 10 samlingar av madrigaler i bokform. Han var även pionjär på operaområdet, bl a operan L'Orfeo anses banbrytande. Han verkade i huvudsak i Italien, som violinist vid hovet i Mantova och sina sista 30 år i Venedig.

På bilden leder Johannes Ockeghem (nederländsk tonsättare ca. 1420-1495) en kör.
Källa Bonniers musiklexikon

